

8. HYVINVOINTIOSASTO

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Hyvinvointiosaston perustehtävänä on vastata kunnan poikkihallinnollisesta hyvinvoinnin laaja-alaisesta edistämisestä. Hyvinvointipalveluiden toimintaa ohjaavat kuntastrategiaan sekä laajaan hyvinvointikertomukseen ja vuosittaiseen hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut visiot, päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet.

Osaston toimintakertomus

Hyvinvointijohtajan katsaus

Hyvinvointipalveluiden tavoitteena on tukea kaikenikäisten vaalalaisten hyvinvointia yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Hyvinvointityön lähtökohtana on kuntalaisten koettu hyvinvointitieto sekä indikaattoritieto. Henkilöstömme tekee kehittämistyötä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi myös alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa. Näitä ovat mm. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen erilaiset hyte- verkostot. Vaalan kunta on myös Terve kunta -verkoston jäsen ja olemme myös pienten kuntien edustaja Terve kunta -verkoston johtoryhmässä. Verkostotyön ydintavoitteena on tuoda alueellinen ja kansallinen osaaminen osaksi myös Vaalan kunnan hyvinvointityön kehittämistä.

Hyvinvointityön kehittäminen ja suunnittelu on ollut aktiivista vuoden aikana. Keväällä 2025 kunnassa järjestettiin avoimia Meidän Vaala- tilaisuuksia, joissa eri ikäiset kuntalaiset pääsivät arvioimaan kuluneen valtuustokauden hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma vuosille 2025-2029 työstettiin poikkihallinnollisessa yhteistyössä. Myös luottamushenkilöille järjestettiin oma seminaarinsa aiheen tiimoilta.

Laajassa hyvinvointikertomuksessa kuvataan päättyneellä valtuustokaudella tehtyä poikkihallinnollista hyvinvointityötä sekä väestömme hyvinvoinnin tilaa erilaiseen kokemus- ja indikaattoritietoon pohjaten. Valtuusto hyväksyi Vaalan kunnan strategiaan sidoksissa olevan asiakirjan joulukuussa pidetyssä kokouksessaan.

Hyvinvointiosasto organisoi myös kunnan vaikuttamistoimielinten toiminnan. Vaalan hallintosäännön mukaan kunnan vaikuttamistoimielimenä toimivat nuorisoneuvosto, vanhus- ja vammaisneuvosto, vapaa-ajan asukasneuvosto sekä lapsiparlamentti. Lisäksi kunnanhallitus teki päätöksen kyläneuvoston toiminnan alkamisesta vuoden 2026 alusta. Lakisääteinen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto kokoontui kuluneen vuoden aikana neljä kertaa.

Hyvinvointityötä on tehty vuoden 2025 aikana monipuolisesti ja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa sekä kaikki ikäryhmät huomioiden. Hyvinvointiosaston toiminta oli aktiivisista kaikilla hyvinvointityön osa- ja vastuualueilla kuluneen vuoden aikana. Vastuualuekohtaista toimintaa on kuvattu tarkemmin myöhemmin tässä tilinpäätösasiakirjassa.

Kiitokset erityisesti osastomme henkilöstölle ammattitaitoisella ja innostuneella otteella tehdystä hyvinvoinnin edistämisestä. Lämmin kiitos kaikille hyvinvointityöhön ja sen edistämiseen osallistuneille toimijoille niin poikkihallinnollisesti kuin organisaatorajat ylittävästi. Kiitos myös Vaalan

aktiivisille yhdistystoimijoille, joilla on oma tärkeä roolinsa kuntalaistemme hyvinvoinnin edistämisessä.

Pauliina Rovio
Hyvinvointijohtaja

Oleelliset muutokset ja keskeinen toiminta

Valtuusto hyväksyi vuoden 2025 joulukuussa pitämässään kokouksessa laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman, jossa on kuvattu laajasti päättyneen valtuustokauden aikainen hyvinvointityö, kuntalaistemme hyvinvoinnin tila sekä tietoon perustuen laadittu hyvinvointisuunnitelma tavoitteineen, toimepiteineen ja mittareineen valtuustokaudelle 2025-2029. Laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman työstöön osallistettiin aktiivisesti eri ikäisiä kuntalaisia kuluneen vuoden aikana järjestetyissä tilaisuuksissa.

Hyvinvointipalvelujen vastuualueeseen kuuluvat hyvinvointipalvelut, nuorisopalvelut, liikuntapalvelut, kirjastopalvelut ja kulttuuripalvelut (sis. Lamminahon museotoiminnan). Vastuualueen johtajana on hyvinvointijohtaja ja muuta henkilökuntaa ovat palvelusihteri, hyvinvointisuunnittelija, hyvinvointikoordinaattori, hankekehittäjä, vapaa-ajanohjaaja, nuorisotyöntekijä ja etsivä nuorisotyöntekijä. Vuoden 2024 alusta työskentelyn aloittaneen maahanmuuttokoordinaattorin tehtävät päättyivät elokuun lopussa johtuen tilapäistä suojelua hakeneiden ukrainalaisten määrän merkittävästä vähenemisestä kunnassamme.

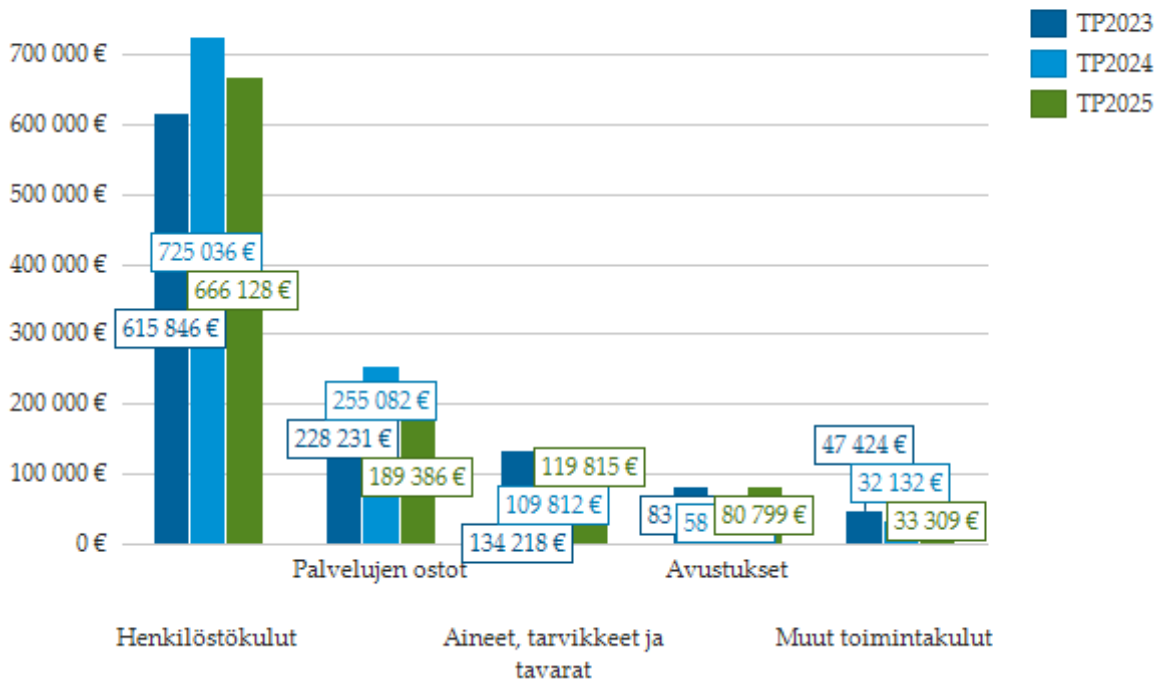
Kirjastossa työskenteli kirjastonhoitaja, kirjastovirkailija ja koko vuoden ajan Tulevaisuuden kirjasto 1 ja 2 -hankkeiden työntekijä. Hankkeen myötä kirjastolla järjestettiin vuoden aikana erilaisia tapahtumia ja kirjaston palveluita tuotiin tutuiksi erilaisissa, aiemmasta poikkeavissa ympäristöissäkin. Myös peräkonttikirjasto-toimintaa kokeiltiin henkilöautosta toteutettuna eri puolilla Vaalaa kesän 2025 aikana.

Hyvinvointipalveluiden vastuualueella hankekehittäjä on vuodesta 2022 tuottanut poikkihallinnollisesti hankekehittämisen palvelua kaikille kunnan vastuualueille. Hankekehittäjä tukee eri osastoilla ulkopuolisen rahoituksen hankintaa, hankesuunnittelua ja hankkeiden toteuttamista. Hyvinvointiosastolla kehittämistyötä ovat vuoden aikana toteuttaneet hankekoordinaattorit valtionavustuksella Tulevaisuuden kirjasto -hankkeiden ja EU:n osarahoittamana Hyvinvointia, osallisuutta ja pärjäämistä HOP -hankkeissa. Molemmissa hankkeissa tavoiteltiin kuntalaisten osallisuuden edistämistä ja kuntalaisten hyvinvoinnin lisäämistä. HOP-hanke päättyi lokakuun lopussa ja Tulevaisuuden kirjasto 2- hanke vuoden lopussa.

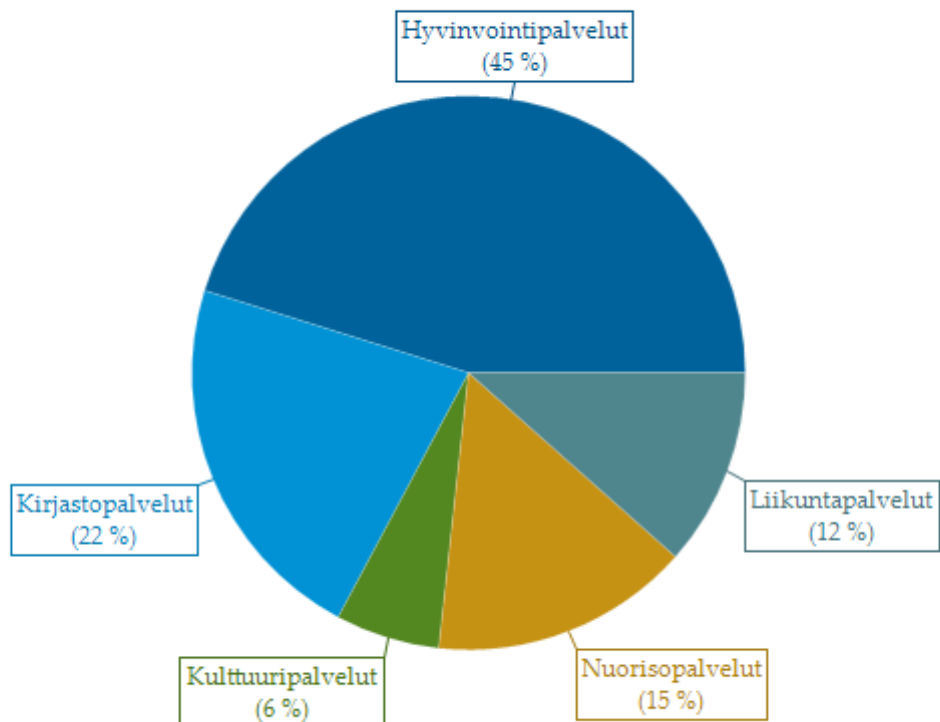
Hyvinvointiosaston toimintatuotot olivat yhteensä 118 637 €, toimintakulut - 1 089 437 € ja vuosikate - 970 800 €.

Toimintakulut

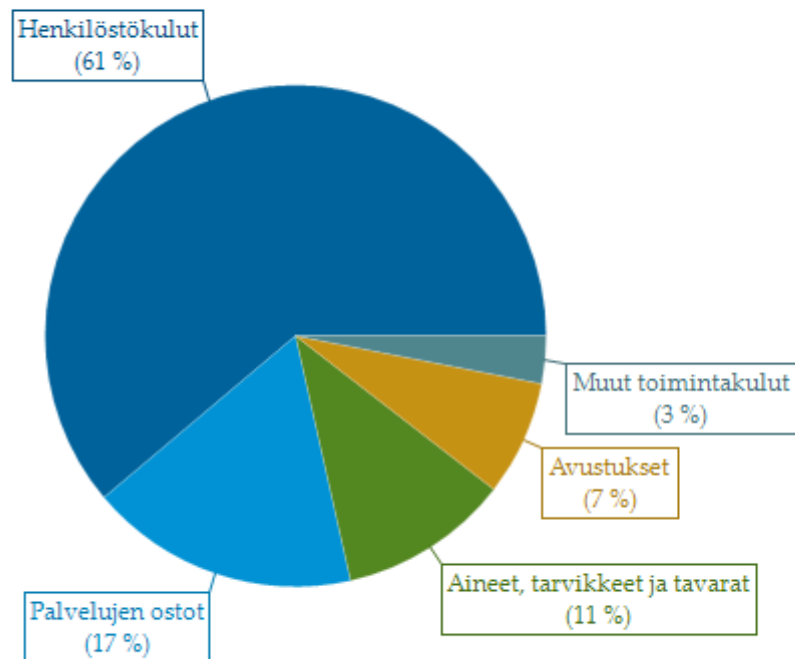
Tyhjä vuosittainen

Kulujakauma vastualueittain

Kulujen jakautuminen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	118 637	150 700	78,72 %	-32 063	209 540
Myyntituotot	1 770	1 500	118,01 %	270	1 496
Maksutuotot	1 439	1 500	95,94 %	-61	2 091
Tuet ja avustukset	112 495	147 700	76,16 %	-35 205	203 455
Muut toimintatuotot	2 933			2 933	2 498
TOIMINTAKULUT	-1 089 437	-1 360 101	80,10 %	270 665	-1 180 984
Henkilöstökulut	-666 128	-671 691	99,17 %	5 563	-725 036
Palvelujen ostot	-189 386	-391 910	48,32 %	202 524	-255 082
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-119 815	-154 000	77,80 %	34 185	-109 812
Avustukset	-80 799	-108 500	74,47 %	27 701	-58 922
Muut toimintakulut	-33 309	-34 000	97,97 %	691	-32 132
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-970 800	-1 209 401	80,27 %	238 601	-971 444

8.1. Hyvinvointipalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Hyvinvointipalveluita ovat kaikki sellaiset palvelut, joita kunta järjestää kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Vaalassa hyvinvointityön visio valtuustokaudelle 2021-2025 muodostuu yhteisestä maakunnallisesta ihmislähtöisestä hyvinvointikäsitteestä: Vaalassa on jokaisella mahdollisuus elää hyvää arkea ja mielekästä elämää. Vaalalaiset voivat hyvin ja ovat tyytyväisiä elämäänsä. Yhteisenä päämääränä on, että jokainen vaalalainen kokee tulevaisuutensa kuulluksi, nähdyksi, hyväksytyksi ja ymmärretyksi ihmisenä eikä yksittäisten tarpeidensa kautta (Hyvinvointisuunnitelma 2021-2025).

Vastualueen toimintakertomus

Erilaisen kuntalaisilta kerätyn tiedon perusteella on valtuustokaudeksi 2021-2025 valikoitunut laajaan hyvinvointisuunnitelmaan, johon kaikki kunnassa tehtävä hyvinvointityö pohjautuu, kehittämisteemoiksi viisi kärkiteemaa: ikäihmisten kotona pärjääminen, yksinäisyys, ehkäisevä päihdetyö, koulukiusaaminen sekä taloudellinen hyvinvointi.

Ikäihmisten kotona pärjäämisen tueksi sekä yksinäisyyden lievittämiseksi kunnassa jatkettiin kaikille avoimien Olohuoneiden järjestämistä. Olohuoneita järjestettiin säännöllisesti kirkonkylän lisäksi kolmella sivukylällä. Hyvinvointisuunnittelijan ja vapaa-ajanohjaajan vetämissä tilaisuuksissa oli sisältönä vapaan seurustelun ja kahitteluhetken lisäksi hyvinvoinnin eri teemoja mm. muistiterveyteen, mielen hyvinvointiin ja ehkäisevään päihdetyöhön liittyen. Ikäihmisten kotonapärjäämisen tueksi ja kaatumisten ehkäisemiseksi yli 65-vuotiaille kuntalaisille jaettiin kenkiin laitettavia liukuesteitä. Myös hiekoitushiekan jakelua laajennettiin kirkonkylän lisäksi neljälle eri sivukylälle.

Ehkäisevää päihdetyötä ohjasi kunnan Ehkäisevän päihdetyön ohjelma vuosille 2021-2025. Ehkäisevän päihdetyön koordinoinnista vastasi kunnan hyvinvointisuunnittelija. Vuoden 2025 lopussa kunnassa käynnistettiin uudelleen monialaisen ehkäisevän päihdetyön ryhmän toiminta. Ryhmän tehtävänä on hyvinvointi- ja turvallisuustyön johtoryhmän kumppanina toteuttaa kunnan vastuulla olevia lakisääteisiä, ehkäisevän päihdetyön tehtäviä kunnassa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Työryhmä kokoaa yhteen ehkäisevän päihdetyön toimijoiden asiantuntemusta ja työtä kuntatasolla. Ehkäisevän päihdetyön kohderyhmänä olivat kaikenikäiset kuntalaiset. Yhteistyötä koulun kanssa toteutettiin mm. Juteltaisko-päihdeoppituntien mukaisesti. Ehkäisevä päihdetyö kuului merkittävänä sisältönä myös nuorisotyöhön sekä etsivään nuorisotyöhön ja sitä tehtiin myös erilaisten tapahtumien muodossa, joista esimerkkeinä toukokuussa järjestetty Viisaasti kesälomalle -tapahtuma sekä marraskuussa EPT-viikko. Marraskuussa kunta järjesti yhteistyössä Ehyt ry:n kanssa ilmiökahvilan aiheesta "Miksi nuori vapettaa tai käyttää nikotiinipusseja"? Vaalan kunta osallistui Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyönä toteuttamaan päihdetilannekyselyyn 10.3.-23.3.2025 välisenä aikana. Kyselyllä kartoitettiin täysi-ikäisten asukkaiden näkemyksiä alkoholin, tupakka- ja nikotiinituotteiden ja huumausaineiden käytöstä sekä rahapelaamisesta. Kyselyyn vastasi yhteensä 59 vaalalaista.

HOP-hanke sekä Tulevaisuuden kirjasto -hankkeet päättyivät. HOP-hanke toteutui suunnitelman mukaan ja tuotti monia aloitteita ja kokeiluja työikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämiseen ja hyödynnettäväksi jatkossa hyvinvointityössä. Tulevaisuuden kirjasto-hanke keskittyi kevään aikana demoratiatyön jalkauttamiseen kirjastoon, kesällä kirjasto liikkui eri puolilla kuntaa henkilöautolla "peräkonttikirjastona" ja syyskaudella juurrutettiin kehitettyjä toimintamalleja.

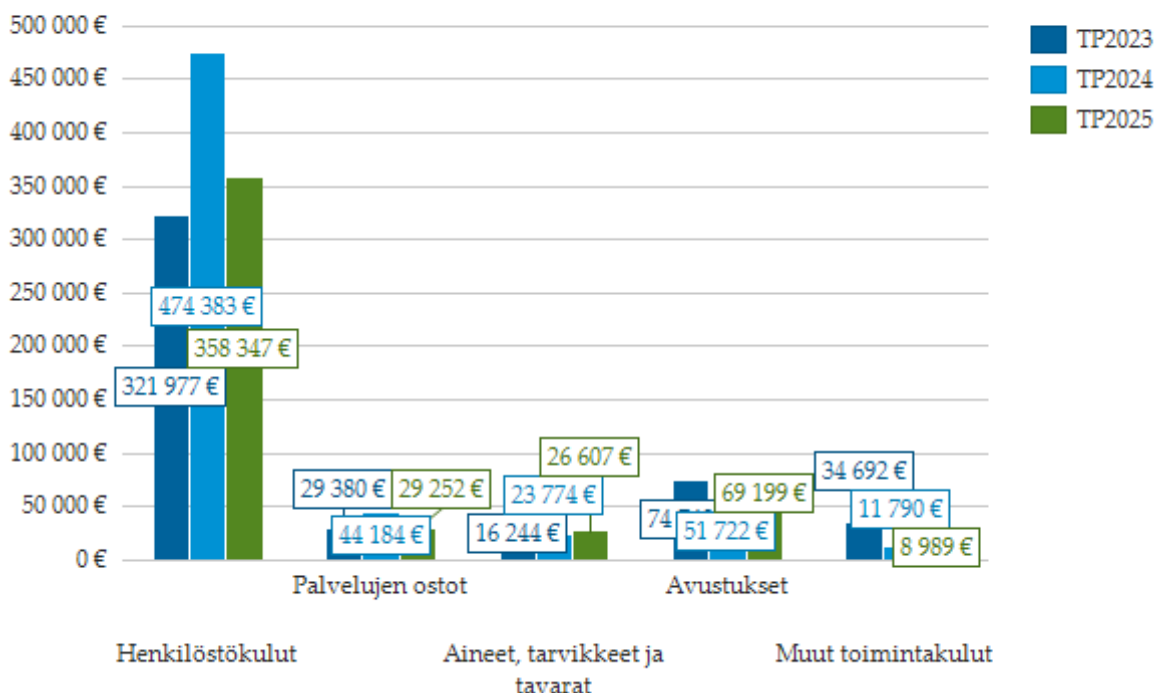
Hankkeiden välinen yhteistyö oli aktiivista ja toisiaan tukeavaa. Sahanrannan kehittämisinvestoinnit etenivät yhdessä poikkihallinnollisella toteutuksella vuoden aikana ja hyvinvointiosasto osallistui erityisesti leikkipuiston ja kuntoilupuiston toteutukseen. Keväällä valmisteltiin yhteistyössä teknisen osaston kanssa Veturitallin alueen kehittämishanketta pitäen silmällä Oulu2026 kulttuuripääkaupunki vuotta. Oulujärvi Leader myönsi investointirahoitusta ja alueelle rakentuu uusia tiloja kulttuuritoimijoille ja kuntalaisille hyödynnettäväksi.

Loppuvuodesta haettiin valtionavustuksia myös AVI:ta kirjaston kehittämiseen, Taikelta Valentin Vaala -festivaalin toteuttamiseen vuodelle 2026 sekä Varkelta asumisneuvonnan käynnistämiseen. Valtioneuvosto myönsi myös vuoden aikana aloitetulle Kurikkavaaran ampumaradan kehittämis-

hankkeelle joululahjarahaa, jolla saadaan käynnistettyä alueen hankkeistusta. Hanketta on valmisteltu yhteistyössä alueen käyttäjien kanssa.

Vuonna 2025 kuntaan laadittiin uusi kotoutumisohjelma. Tilapäisen suojelun tarpeessa olevien ukrainalaisten kotoutumisen edistämistä jatkettiin myös vuonna 2025, vaikkakin heidän määrä kun-
nassa laski merkittävästi. Kotoutuja-asiakkaiden ohjauksesta ja neuvonnasta vastasivat maa-
hanmuuttokoordinaattori elokuun loppuun saakka ja hyvinvointisuunnittelija.

Toimintakulut

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	53 395	122 700	43,52 %	-69 305	149 538
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-492 394	-648 824	75,89 %	156 430	-605 854
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-439 000	-526 124	83,44 %	87 125	-456 315
Suunnitelman mukaiset poistot	-917			-917	-917

8.2. Liikuntapalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalan kunnan tavoitteena on edistää kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä sekä fyysisistä aktiivisuutta tukemalla liikunnan harrastamista sekä vahvistamalla elinvoimaista kansalaistoimintaa paikallistasolla. Kunta tukee kuntalaisten liikkumista kehittämällä paikallista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, avustamalla kansalaistoimintaa ja tarjoamalla kuntalaisten käyttöön liikuntapaikkoja sekä -palveluita.

Kunnan tuottamat omaehtoiset ja ohjatut liikuntapalvelut täydentävät paikallista liikuntatarjontaa, jota kansalaisopisto ja seurat tarjoavat. Kunnan liikuntapalveluiden toiminnan tarkoituksena on turvata liikuntamahdollisuuksia myös sellaisille henkilöille ja ryhmille, jotka eivät kuulu järjestötoiminnan piiriin tai joille seurat ja yhdistykset eivät kykene järjestämään toimintaa tai joita liikuntayritysten palvelut eivät tavoita.

Pienessä kunnassa yritysten tarjoamia liikuntamahdollisuuksia on vähän ja siksi kunnan ylläpitämät liikuntapaikat sekä yhteistyössä eri yhdistysten ja kansalaisopiston kanssa järjestettävät liikuntatapahtumat ja -ryhmät ovat todella tärkeitä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisenkin näkökulmasta.

Vastualueen toimintakertomus

Vuoden 2025 tammikuussa ikäihmisten sekä erityisryhmien kuntosaliryhmät jatkuivat totuttuun tapaan eli ikäihmisille kolmella ryhmäkerralla ja erityisryhmille yhdellä kerralla viikossa. Tammi- ja helmikuussa kuntalaisille tarjottiin matalan kynnyksen ulkoliikuntaryhmää, mutta vähäisen osallistujamäärän vuoksi ryhmää ei jatkettu enää maaliskuulle. Vaalan kunnan liikuntapalvelut ja nuorisopalvelut olivat myös mukana Utajärven 4H:n järjestämässä lasten ja perheiden Hoplop-retkellä. 14.2. Vaalahallissa järjestettiin koko perhettä liikuttava ystävänpäivän luistelutapahtuma. Tapahtuma oli suosittu ja kokosi lähemmäs sata kuntalaista liikunnallisen aktiviteetin pariin. Helmikuun alussa jatkettiin myös Rokuan uintiretkiä allasjumpsineen. Uintiretket jatkuivat kesätaukoa lukuunottamatta vuoden loppuun asti.

Hiihtolomaviikolla 10 järjestettiin yhteistyössä Utajärven 4h:n kanssa liikunnallisia aktiviteetteja sisältävä alakoululaisten kolme päivää kestävä päiväleiri. Lisäksi hiihtolomalla järjestettiin yhteistyössä liikunta- ja nuorisopalveluiden kanssa laskettelureissu Vuokattiin.

Kuntalaisille maksuttomat InBody-mittaukset suoritettiin nuorisotila Vanulla 1.-3. huhtikuuta. Mitastausten yhteydessä halukkaille tarjottiin myös liikunta- ja elintapaneuvontaa vapaa-ajanohjaajan sekä liikunnanohjaajaopiskelijan toimesta. Huhtikuussa järjestimme myös Apajan piha-alueella palmusunnuntain liikunnallinen tapahtuman. Tapahtuma keräsi kokoon noin 50 kuntalaista.

Toukokuussa liikuntapalvelut oli mukana muista hyvinvointisi-kiertueella Vanulla kertomalla kunnan tarjoamista liikuntaan ja vapaa-aikaan liittyvistä toiminnoista. Toukokuun 19. päivä Vaalan yhtenäiskoulun 1.-6. luokkalaisille järjestimme pyöräilyteemaisen liikennekasvatustapahtuman. Vapaa-ajanohjaaja sekä liikunnanohjaajaopiskelija suunnittelivat ja toteuttivat Säräisniemelle liikunnallisen luontopolun kaikkien hyödynnettäväksi.

Kesäkuussa liikuntapalvelut osallistui koululaisten kesäleirien toteutukseen ja huolehti yhdessä nuorisopalveluiden kanssa siitä, että leiri sisälsi osallistujille sopivassa määrin mielekästä, liikunnallista tekemistä. 18.6 liikuntapalvelut ja nuorisopalvelut järjestivät yhdessä lasten ja nuorten kalastusillan Sahanrannassa. Kesäkuussa järjestettiin myös kaikille avoin ohjattu luontoretki Laajanlammelle sekä lajikokeiluina SUP-lautailua ja Zorb-palloilua.

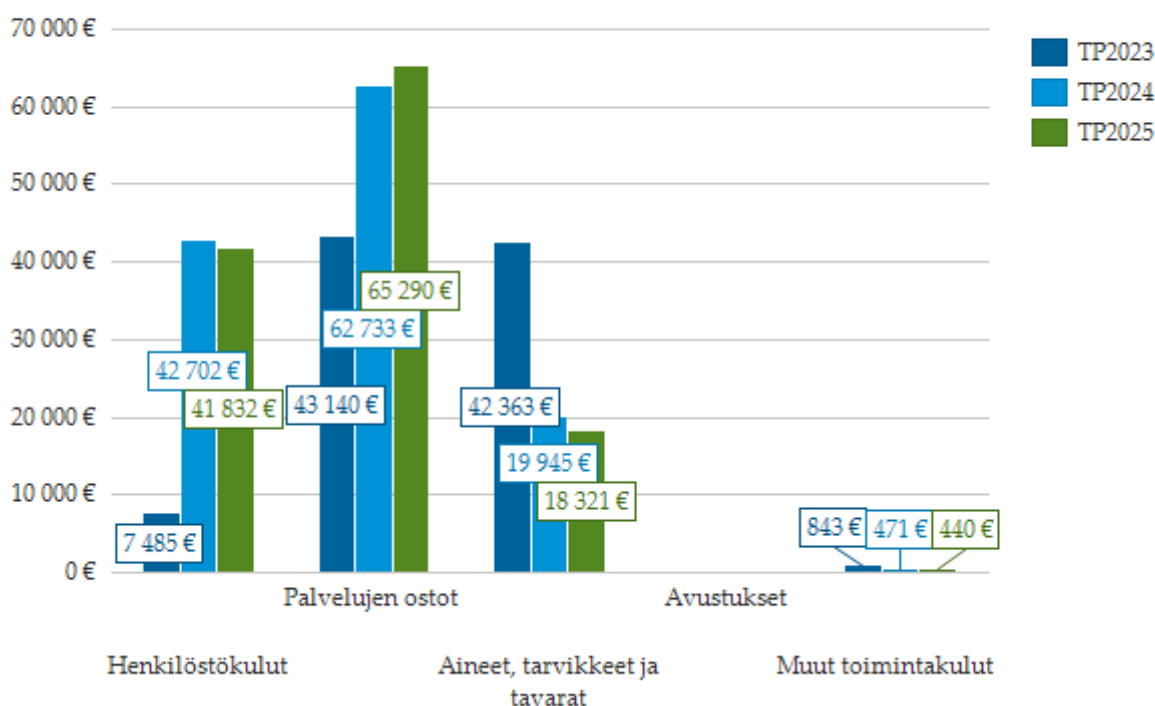
Syyskuun alussa käynnistyi Vaalassa ikäihmisille suunnattu FINGER-elintaparyhmä, mihin vapaa-ajanohjaaja osallistui resurssina vuoden loppuun asti. Elintaparyhmäläisille tarjottiin ravitsemuskertojen lisäksi monipuolista liikuntaa 10 viikon ajan.

Loppuvuodesta liikuntapalveluihin ohjautui ensimmäiset liikuntaneuvonta-asiakkaat Pohteen

kautta. Liikuntaneuvontaa tarjotaan asiakkaille yksilöllisesti tarpeiden mukaan. Myös muissa ryhmätoiminnoissa, kuten esim. olohuone-kerhoissa on edistetty kuntalaisten tietoutta elintapojen ja liikunnan merkityksestä. Loppuvuodesta kokeilimme kuntalaisten toiveiden mukaisesti kävelyryhmää, mutta vähäisen osallistujamäärän vuoksi kokeilua ei jatkettu. Vuoden aikana järjestimme myös kuntalaisten tiistaitreffejä, joista osassa oli liikunnallinen teema. Kuntalaiset pääsivät mm. vilasukkajumppaan ja pelailemaan kesäisiä pelejä sahanrantaan.

Hankintoja vuonna 2025 liikuntapalveluissa tehtiin siten, että hankimme 4kpl mäenlaskumattoja nuoriso- ja tapahtumakäyttöön, subsoccer-jalkapallon uudelle nuorisotilalle, Vaalahallille valikoiman kesävälineitä kaikkien käyttöön ja talveksi 4kpl uusia luistelutukia.

Toimintakulut

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	1 187			1 187	1 157
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-125 883	-180 770	69,64 %	54 887	-125 852
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-124 695	-180 770	68,98 %	56 075	-124 695
Suunnitelman mukaiset poistot					

8.3. Nuorisopalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Nuorisopalvelut vastaavat nuorisolain mukaisista kunnan nuorisotyöhön kuuluvista tehtävistä. Näihin kuuluvat mm. nuorisotilatoiminta, nuorten kesätyöllistäminen ja vapaa-ajan toiminnan organisointi. Nuorisotyö on ammatillista kasvatustyötä, joka perustuu aina nuorten

vapaaehtoisuuteen. Lisäksi se pohjautuu nuorten esittämiin toiveisiin ja ympäristön tarjoamiin mahdollisuuksiin. Työn tavoitteena on tukea nuoren itsenäistymistä ja kasvamista kohti vastuullista aikuisuutta, ja sitä tehdään yhteistyössä erityisnuorisotyön, järjestöjen sekä muiden toimijoiden kanssa.

Vaalassa jokainen nuori on arvokas omana itsenään. Lapsiin ja nuoriin halutaan panostaa ja heidän hyvinvointinsa on meille erityisen tärkeää. Vaalassa haluamme nuorten kasvavan turvallisessa ympäristössä mieluisan ja kehittävän tekemisen parissa. Nuorisotyö on myös vaikuttamista nuorten elinoloihin ja mahdollisuuksiin. Tavoitteenamme on, että jokaisella vaalalaisella nuorella on vahvat juuret ja kantavat siivet.

Vastuualueen toimintakertomus

Keväällä 2025 nuorisotilatoimintaa pidettiin ikäryhmittäin 7-17-vuotiaille perjantaisin Vanulla. Loppu keväästä toteutettiin kokeilu, jossa 6 luokkalaiset saivat olla tilalla 2h pidempään. Tämä ei kuitenkaan tavoittanut niitä nuoria, joiden toivottiin tulevan tilalle. Nuorisotilatoiminnan lisäksi tiloissa toimii Olohuone-kerhotoiminta, 4H-yhdistyksen vetämiä kerhoja sekä satunnaisia tapahtumia.

Arkipäivisin tiistaista torstaihin nuorisotilalla kokoontui yläkoulun kerhotunnin aikana nuokkarikerho, jonka vetovastuussa olivat hyvinvointipalveluiden nuorten kanssa työskentelevät henkilöt. Syksyllä kerhotoiminta siirtyi koulun tiloihin, ja sen jälkeen kerhoa on järjestetty vain keskiviikkoisin pelikerhona. Kerhosta on vastannut tästä eteenpäin pääsääntöisesti nuoriso-ohjaaja, ja hänen ollessaan estynyt vetovastuun on ottanut vapaa-aikaohjaaja.

Syksyllä nuorisotila toiminta siirtyi Ampparin kodalle uuden nuorisotilan remontinajaksi. Lisäksi nuorten kanssa piipahdettiin muutaman kerran myös Sahanrannassa ja Hiihtomajalla. Uusi nuorisotila saatiin käyttöön marraskuussa, kun Apajan remontin ensimmäinen osa valmistui.

Tammikuussa käytiin yhteistyössä 4H:n kanssa Oulun HopLopissa. Helmikuussa vietettiin ystävänpäivää, jolloin järjestettiin koululla pop-up valokuvaus, luistelutapahtuman Vaala Hallilla ja nuorten illat toteutettiin myös ystävänpäivä teemalla.

Talvilomaviikkon ohjelma alkoi jo edellisenä viikonloppuna 3.-6.lk yön yli leirillä Kurikkavaaran Hiihtomajalla (pe-la). Viikon alussa pidettiin alakouluikäisille perinteistä päiväleiri toimintaa nuorisotilalla (ma-ke). Maanantaina oli lisäksi pienten lanit lukiolla, isompien 7.-9.lk yön yli leiri (ke-to) hiihtomajalla ja isompien lanit järjestettiin iltalaneina lukiolla. Lauantaina oli lapsiperheiden retki laskettelemaan Vuokattiin yhteistyössä 4H:n kanssa.

Maaliskuussa pidettiin Ajokortti työelämään - koulutus yhteistyössä 4H:n kanssa 8. luokkalaisille kunnan valtuustosalissa, jaettiin kesätyösetelit sekä avustettiin nuoria kesätyön haussa.

Huhtikuussa kiusaamisesta KIPU - esitys koululla, jossa esiintyi Mikko Kartano ja Amin Asikainen. Huhtikuussa oli myös hyvinvointityöpaja ja vapputapahtuma koululla.

Toukokuussa nuorisotilalla pidettiin yhtenä lauantaina elokuvailta. Lisäksi koululla järjestettiin Viisaasti kesälomille -tapahtuma, joka sisälsi nuorille suunnattuja erilaisia toimintapisteitä. Nuorisotilat olivat avoinna myös päättäjäsviikonloppuna perjantaina ja lauantaina. Nuorisotyöntekijät jalkautuivat päättäjäsiltana valvomaan eripuolille kunnan keskustaa sekä lähialueille.

Kesän aikana järjestettiin mm. leiritoimintaa luontoliikuntateemalla Rokualla, kalastusilta Sahanrannassa. Nuorisotyön toimesta oltiin mukana FestiVaala- viikon järjestelyissä, jossa toteutettiin mm. perhepiknik, lasten satutunti ja kepparikisat, lajikokeiluja (Bodyzorb ja SUP), aarreseikkailu Muumit tapahtumassa, Nellin ja Niilon pellepuisto sekä lasten ja nuorten elokuvat.

Syksyllä oltiin apuna koulun yleisurheilukisoissa. Lisäksi järjestettiin perinteinen Halloween- tapahtuma Kurikkavaarassa, jonne saapui ennätyselliset noin 250 osallistujaa. Tapahtuman tarjoiluista vastasivat Vaalan lukion 1. luokkalaiset. Syyskaudella tehtiin lasten ja nuorten retki Härmään PowerParkin Huvikauden päättäjäksiin. Retkellä yövyttiin Härmän kylpylässä ja ajettiin Tuurin Kyläkaupan kautta seuraavana päivänä takaisin.

Nuorisotyön viikolla tuotiin nuorisotyötä esille sosiaalisessa mediassa. Syyslomaviikolla pidettiin alakouluikäisille maanantaista keskiviikkoon päiväleiritoimintaa koulukeskuksella yhteistyössä 4H:n kanssa.

Ehkäisevän päihdetyön viikolla teemana oli riippuvuuden puhekeskustelu. Pidettiin lukiolla Ehyt Ry:n Kohti fiksumpia valintoja vanhempainilta. Samalla viikolla saatiin koululle vieraaksi Rappari Sana. Sana puhui nuorille avoimesti omasta riippuvuudestaan, kiusaamisesta sekä rohkeudesta ja oman polun löytämisestä. Mielenterveysviikolla pidettiin mitä kuuluu välitunteja, joihin osallistimme myös nuorisoneuvoston jäseniä.

Joulukuussa Joulupukin ja muorin vierailu lapsiperheiden joulujuhlissa sekä piparitalkoot yhteistyössä seurakunnan kanssa. Lisäksi oli myös jouluihin työpaja hiihtomajalla yhteistyössä 4H:n ja Oulujärven kestävät kylät-hankkeen kanssa. Pikkujouluja vietettiin Nuorten klubilla ja nuorteniloissa.

Nuoriso-ohjaaja osallistui alueellisiin nuorisotyöntekijöiden tapaamisiin, nuorisotyöpäiville sekä Nuori2025- tapahtumaan. Nuoriso-ohjaaja toimi koko vuoden nuorisoneuvoston tukena ja mahdollisesti edustuksen Pohjois-Pohjanmaan nuorisovaltuuston kokouksiin saattamalla nuorisovaltuuston edustajan paikalle.

Kevään 2025 aikana jatkettiin osallistumista Polku-hankkeen palavereihin, saatiin valmiiksi tavoitteellisen kasvatus- ja nuorisotyön tueksi - Alueellinen NUPS sekä Alueellinen tehostetun nuorisotyön suunnitelma (Vaala, Utajärvi ja Muhos). Syksyllä 2025 lähdettiin mukaan nuorten Onnikka -hankkeeseen. Vuoden 2025 aikana otettiin käyttöön nuoDo - kunnallisen nuorisotyön dokumentointijärjestelmä, johon on kirjattu ylös tilan kävijämäärät. Järjestelmään on kirjattu takautuvasti kävijämääriä vuodelta 2023 alkaen.

Vuonna 2025 Nuorteniltojen toimintatunteja on ollut yhteensä 190 tuntia ja kävijöitä yhteensä 1020 henkilöä. Nuorten klubin toimintatunteja on ollut yhteensä 115 tuntia ja kävijöitä yhteensä 336 henkilöä.

Kävijämääriä tarkasteltaessa on huomioita se, ettei nuorisotyöllä ollut lainkaan sisätiloja käytössään vuoden 2025 syyskaudella. Tilapuuhteesta johtuen myöskään kaikkein nuorimpien tilatoimintaa ei syyskaudella järjestetty.

Nuorisolain 10 §:n mukaan etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja

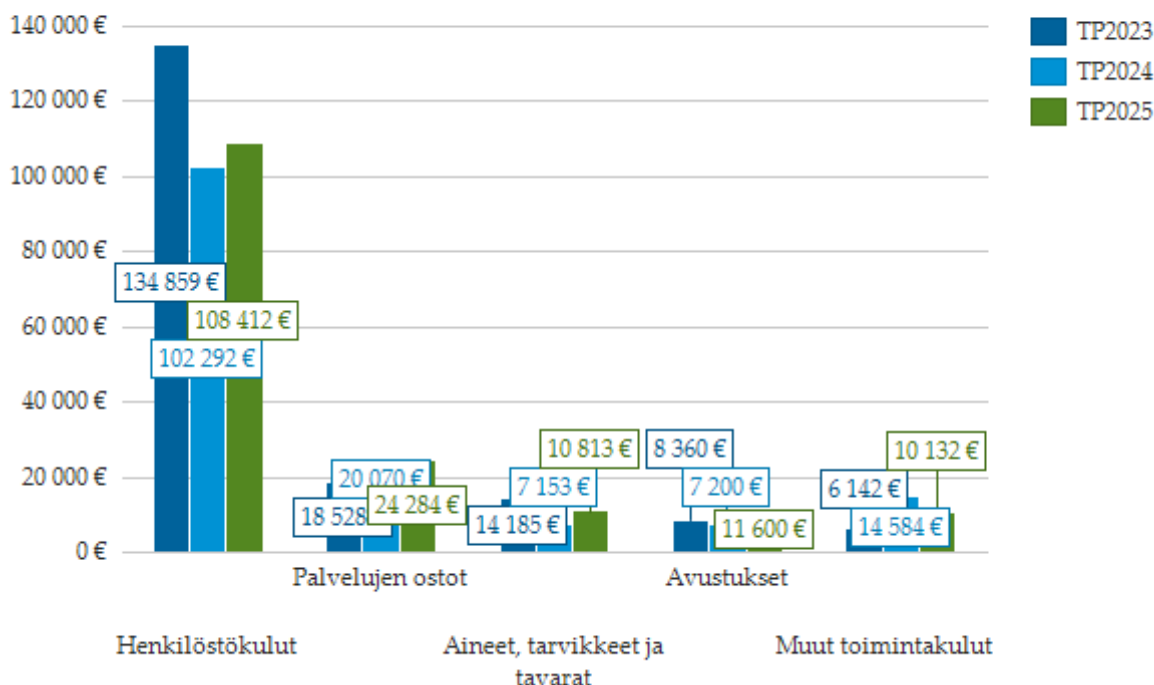
auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Kun kunta järjestää etsivää nuorisotyötä, sen tulee nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava kunnan viranhaltija tai kuntaan työsopimussuhteessa oleva henkilö. Vaalassa on toiminut kokoaikainen etsivä nuorisotyöntekijä vuodesta 2011 lähtien. Vaalan kunta sai valtionavustusta 27500 euroa Etsivään nuorisotyöhön vuodelle 2025.

Etsivä nuorisotyö on vuoden 2025 aikana tavoittanut ja tukenut aktiivisesti nuoria monin eri tavoin. Etsivä on markkinoinut toimintaansa laajasti, tehnyt tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja tarjonnut nuorille yksilöllistä ohjausta ja tukea.

Etsivä on tavoittanut nuoria kouluilla, tapahtumissa ja sosiaalisessa mediassa. Hän on ollut mukana nuorten arjessa ja tarjonnut heille turvallisen aikuisen läsnäoloa. Etsivä on auttanut nuoria löytämään tarvitsemansa palvelut ja tukiverkostot. Etsivä on käyttänyt nuoria Nuotta-leirillä.

Etsivä nuorisotyöntekijä on myös ollut aktiivinen nuorten "äänenkannattaja" eri verkostoissa ja ryhmissä. Hän on ollut mukana kehittämässä nuorten hyvinvointia edistäviä palveluita ja toimintoja. Etsivän toiminnan tuloksena monet nuoret ovat saaneet tarvitsemansa avun ja tuen. Etsivä on ollut kehittämässä nuorille yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja kuten Torstaiklubit ja edistänyt nuorten osallisuuden kokemusta.

Toimintakulut

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	27 500	25 000	110,00 %	2 500	30 500
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-165 241	-192 325	85,92 %	27 085	-151 298
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-137 741	-167 325	82,32 %	29 585	-120 798
Suunnitelman mukaiset poistot		-5 000		5 000	-55 727

8.4. Kirjastopalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kirjastotoiminnalle laissa määriteltyjä tavoitteita ovat väestön yhdenvertainen mahdollisuus sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuus ja käyttö, elinikäisen oppimisen ja osaamisen kehittäminen, monipuolisen lukutaidon ja lukemiskulttuurin edistäminen sekä aktiivisen kansalaisuuden, demokratian ja sananvapauden turvaaminen. Näiden tavoitteiden toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Vastuualueen toimintakertomus

Vuosi	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lainaus	26673	26403	37482	34438	34812	35649
Lainoja/asukas	10,0	10,0	14,02	13,11	13,45	13,81
Lainan hinta	5,7	6,1	4,3	5,2	5,3	5,39
Lainat vakinaista henkilöä kohdin	13336	13201	18741	17219	17406	17824
Kirjojen hankinta kpl	1278	1216	1031	1238	1537	1483
Aineiston hankinta kpl	1379	1340	1139	1349	1664	1562
Käynnit/ as	4,5	4,0	6,3	6,6	7,4	7,91
Tapahtumien osallistujamäärä	309	476	204	1061	620	1189
Verkkokäynnit	16609	17240	17823	19188	20372	21811

Vaalan kirjasto kuuluu OUTI-kirjastoverkkoon. Kirjaston palvelua kehitetään ja monipuolistetaan osana OUTI-kirjastokimppaa ja vuodesta 2025 kuulumme myös kuntien yhteiseen E-kirjastoon. Kirjaston palveluun kuuluu myös liikuntavälinelainaus.

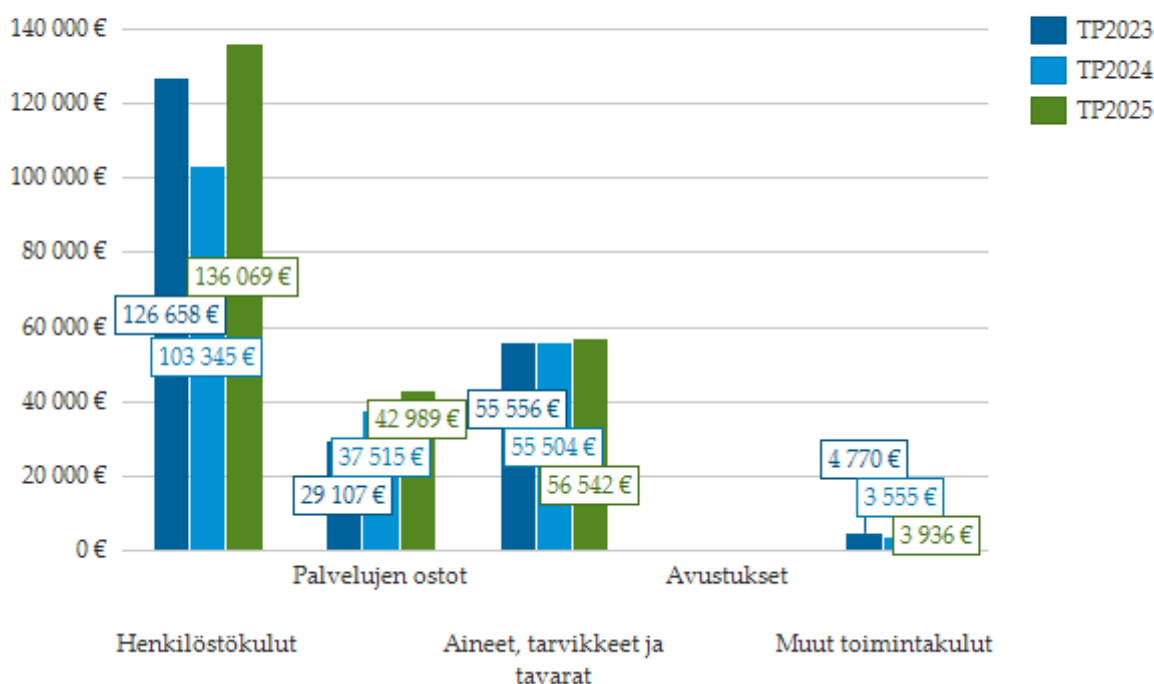
Kotiseutukokoelmaan kerätään muistiinmerkittyä tietoa kotikunnastamme. Vuonna 2025 kirjastossamme oli 20 421 fyysistä asiakaskäyntiä ja 21 811 verkkokäyntiä. Aukiolotunteja oli yhteensä 4 962 (henkilökunta paikalla + omatoimikirjaston aukiolotunnit). Kirjaston kokoelma kattaa 39 034 nimikettä.

Kirjasto järjesti aktiivisesti erilaisia tapahtumia kaikille kuntalaisille, satutunteja varhaiskasvatukselle ja jalkautui usein mukaan kunnan muualla järjestettyihin tapahtumiin. Vuonna 2025 kirjasto toteutti esim. kyliä kiertävän peräkonttikirjaston yhdessä hankkeen kanssa, erilaisia konsertteja, koko perheen tapahtumia sekä kirjailijavierailuja. Kirjastossa toimii aktiivinen lukupiiri ja kirjasto edistää kuntalaisten lukutaitoa useilla eri keinoilla.

Kirjastolla jatkui Tulevaisuuden kirjasto – yhteinen kirjastomme hanke vuoden 2025 loppuun saakka. Ensin Tulevaisuuden kirjasto-hanke jatkui kevään demokratia teemalla ja saimme jatkorahoituksen, jolloin hanke jatkui nimellä Tulevaisuuden kirjasto II, samoilla teemoilla kuin edeltäjänsä. Hankkeen tavoitteena oli edistää yhteiskunnallista vuoropuhelua ja aktiivisuutta kirjastossa, tavoittaa siten uusia käyttäjiä ja lisätä tietoisuutta kirjastopalveluista sekä vahvistaa kirjastoa yhteisen toiminnan alustana.

Hankesuunnitelman mukaisesti jalkauduttiin kirjaston ulkopuolelle eri tapahtumiin ja ympäristöihin pop-up-kirjastona sekä järjestettiin paikallisesti kiinnostavia luentoja, esteettömyyskävely kirjastossa ja yhteisöllisiä taideteoksia. Kokonaan hankkeiden aikana järjestettiin 80 tapahtumaa, joihin osallistui yhteensä 1 114 kävijää ja tehtiin 114 uutta kirjastokorttia.

Toimintakulut

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	33 346			33 346	14 758
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-239 536	-235 712	101,62 %	-3 825	-199 919
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-206 191	-235 712	87,48 %	29 521	-185 161
Suunnitelman mukaiset poistot	-32 631	-14 420	226,29 %	-18 211	-16 270

8.5. Kulttuuripalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalan kunta edistää taidetta ja kulttuuria osana hyvinvoinnin ja elinvoiman kehittämistä. Kulttuuritoiminnan tukeminen vahvistaa myös kuntalaisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Kunnan hyvinvointiosasto vastaa kulttuuripalveluista, ja sivistysosasto osallistuu niiden tuottamiseen erityisesti sivistystyön ja vapaan sivistystyön opetuksen kautta. Kulttuuripalveluita tarjoavat Vaalassa kunnan lisäksi myös paikalliset järjestöt sekä yksityiset toimijat.

Kunnan tuottamia kulttuuripalveluja ovat:

- Kirjasto
- Oulujärven kansalaisopisto ja taiteen perusopetus
- Kunnan järjestämät tai tilaamat kulttuuriesitykset ja tapahtumat
- Lamminahon perinnetalon toiminta
- Kassu Halonen -taidetalon ylläpito kumppanuussopimuksella

Lisäksi kunta tukee kulttuuritapahtumia sekä yhdistysten ja järjestöjen toimintaa myöntämällä kohde- ja toiminta-avustuksia sekä solmimalla kumppanuussopimuksia. Kunta myös edistää tapahtumien näkyvyyttä markkinoimalla niitä sosiaalisessa mediassa ja julkaisemalla tapahtumailmoituksia kunnan verkkosivujen tapahtumakalenterissa.

Kulttuuripalveluiden kehittämistä tuetaan myös hanketoiminnan kautta. Lisäksi Vaalan kunta vastaa Lamminahon talon käyttökustannuksista ja kesäaikaisesta toiminnasta Museoviraston kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Vastuualueen toimintakertomus

Vuonna 2025 Vaalan kunnan kulttuuripalvelut toteuttivat laaja-alaisesti kuntalaisten osallisuutta, hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä vahvistavaa kulttuuritoimintaa. Toimintaa järjestettiin ympärivuotisesti ja se tavoitti eri ikäryhmiä lapsista ja nuorista työikäisiin sekä ikäihmisiin. Kulttuuritoiminta toteutui tiiviissä yhteistyössä kirjaston, nuoriso- ja hyvinvointipalveluiden, yhdistysten, seurakunnan, hanketoimijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa.

Vuonna 2025 kulttuuripalvelut teki tiivistä yhteistyö Oulujokilaakson kulttuuritiimin kanssa työstämällä Oulu2026- kulttuuripääkaupunki juhluvuoden avajaisviikonloppua, ohjelmaa ja yhteistä Tarinoiden virrassa tapahtumaviikonloppua elokuulle 2026.

Kuluneen vuoden aikana järjestettiin kymmeniä erilaisia tapahtumia. Vuonna 2025 Vaalan kunnassa herätettiin uudelleen henkiin perinteinen juhannuskokkoperinne Sahanrannan uimarannalla kymmenien vuosien tauon jälkeen. Juhannuskokon palauttaminen osaksi kunnan kesäistä kulttuuriperinnettä toi kuntalaisia yhteen juhannuksen viettoon yhteisöllisessä hengessä.

Kesäkauden kohokohta oli FestiVaala-viikko, joka tarjosi monipuolista kulttuuri- ja vapaa-ajan ohjelmaa koko viikon ajan. Viikon aikana järjestettiin mm. konsertteja, elokuvanäytöksiä, lasten ja perheiden tapahtumia, liikunnallisia kokeiluja, sekä yhteisöllisiä kohtaamisia, kuten kesäillan kattaus. FestiVaala vahvisti Vaalan näkyvyyttä, elävöitti kuntakeskusta ja toi yhteen kuntalaisia sekä kesävieraita.

Kesä–heinäkuussa järjestettiin avoimia ja maksuttomia saunavuoroja kuntalaisille osana kesän tapahtumakokonaisuuksia ja FestiVaala-viikkoa historiallisessa Uiton saunassa Oulujäven rannalla.

Syyskuussa 2025 järjestetyt Syyssäpinät kokosivat kuntalaisia Uiton Makasiinille kulttuuritapahtumien merkeissä. Tapahtumaviikonlopun vetonaulana toimi suomalainen laulaja ja lauluntekijä Mikko Harju.

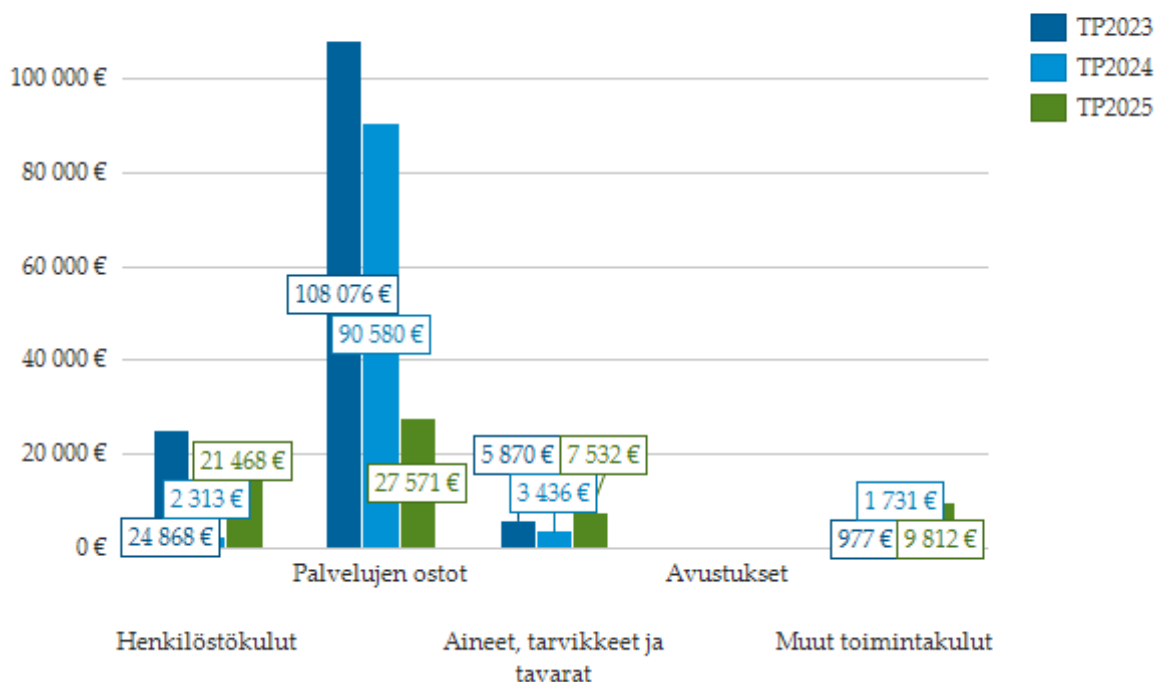
Kulttuuripalvelut olivat vahvasti mukana myös juhla- ja merkkipäivissä, kuten vapussa, juhannuksessa, itsenäisyyspäivässä ja joulun ajan tapahtumissa. Itsenäisyyspäivän tapahtumakokonaisuus Ahmalan rannassa yhdisti yhteisöllisen taiteen, kulttuuriesitykset ja kuntalaisten osallistumisen laajaksi kokonaisuudeksi.

Joulunaikaan sisältyi musiikillista tarjontaa, kuten Pelotukurki Duon joulukonsertti tunnelmallisessa Säräisniemen kirkossa. Lapsiperheet kokoontuivat omaan joulujuhlaan yhteistyössä seurakunnan kanssa järjestetyssä lapsiperheiden joulujuhla- tapahtumassa. Tapahtumassa lapsia ilostutti myös joulupukki ja joulumuori.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan Lamminahon talon toimintaa jatkettiin ja museo oli avoinna kesäkuun alusta elokuun loppuun kahden museo-oppaan johdolla. Toimintakauden alussa korjattiin Lamminahon tuvassa sijaitseva leivinuuni entiseen loistoonsa ja uunin kuivumisajasta johtuen uunia ei voitu lämmitellä kesän aikana. Lamminahon perinnepäiviä vietettiin elokuussa 2025 aurinkoisessa säässä.

Kulttuuripalveluiden toiminta vuonna 2025 oli monipuolista, saavutettavaa ja vahvasti kuntalaisten tarpeisiin vastaavaa. Toiminta tuki kuntastrategian tavoitteita hyvinvoinnin, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamisessa sekä lisäsi Vaalan elinvoimaa ja viihtyisyyttä.

Toimintakulut

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	3 209	3 000	106,97 %	209	13 587
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-66 383	-102 470	64,78 %	36 087	-98 061
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-63 174	-99 470	63,51 %	36 296	-84 474
Suunnitelman mukaiset poistot					